

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Nonnullæ observationes literales circa testimonium præcedens. Sectio
VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

paratur, quæ ita concepit Dominum, ut toto eum hauriret corpore, nec eius discessuram corporis
 pateretur: sed esset molis ad obsequium, solida ad sanctorum. Recte, inquam, Maria vellere
 comparatur, de cuius fructu salutaria populi vestimenta texuntur. Vellus plane Maria est, si-
 quidem de molli sinu eius agnus expressus est, qui & ipse matris lanicium, hoc est, carnem gestans
 molli vellere cunctorum operit vulnera populorum: omnem enim peccati vulnus Christi lana sis-
 funditur, Christi foetur sanguine, & vestanitate recipiat, Christi indumento vestitur. Hæc
 Ambr. Theodoretus quoque in commentariis, sicut lana, inquit, imbrem recipiens, Theodor.
 nullum fragorem emittit, & stillicidia instar roru in terram delata sensum nullum auribus
 præbent: sic Domini conceptio facta est, neque ipso sponsoreficiente, qui cum ipsa habitabat,
 deinde enim postvterum aliquam indignitatem suspicatus occultè dimittere eam voluit: verum
 ab Angelo fuit edoctus caelestem esse factum, non humanum. Eodem modo interpretan-
 tur Euthym. Arnob. Renuig. Cassiod. Lyran. & alij.

Habemus igitur ex communi Patrum, Doctorumque sententia hoc loco ad
 literam sermonem esse de integritate sanctissimæ Virginis in conceptu, & partu
 Christi. Nec verò propterea genicienda est ea expositio, quam D. Chrylostom. &
 D. August. afferunt, videlicet per rorem gratiam intelligi, quæ prius in vellus, hoc
 est, in Synagogam descendit, sed postea relicto vellere aream, hoc est, Gentilita-
 tem perfudit servata eadem allusione ad vellus Gedeonis. Descendit sicut pluvia in
 vellus, hoc est, inquit Chrylost. prædicatio in Synagogam: quando scilicet Christus sedebat,
 & docebat in templo, tunc pluvia in vellus descendit. Nam & Esai. cap. 45. prædixerat: Ro-
 rate caeli de super: nubes pluant iustum: sed postea relicto vellere in aream pluvia infunditur,
 quoniam translatus sacrificiis à Synagoga tota mundi arena impleta est prædicatione Christi. Ad
 eundem modum exponit D. August. Idem, inquit, Christus descendit sicut pluvia
 in vellus, cum adhuc arena sicca esset: unde etiam dixit Matth. 15. Non sum missus nisi ad
 oves, quæ perierunt domus Israel: & discipulis dixit Matth. 10. In viam Gentium: ne a-
 bieritis: & in civitates Samaritanorum nec intraveritis: ite primum ad oves, quæ
 perierunt domus Israel. Cum dixit: ite primum ad illas: ostendit postea, cum esset iam arena com-
 pluenda iustos eos ad alias oves: quæ non essent ex veteri populo Israel, de quibus dicit Ioan.
 10. Alias oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili, illas oportet me adducere. Sic pluvia descendit
 super vellus sicca adhuc arena: sed videmus iam gratia Christi siccam remansisse gentem Iudæo-
 rum, totumque orbem terrarum in omnibus gentibus Christianæ gratia plenis nubibus complui:
 unde sequitur: Et sicut stillicidia stantia super terram, hoc est, non iam super vellus, sed super
 terram. Hæc Augustinus. Non est, inquam hæc expositio contemnenda, cum sit
 tantorum Patrum, idemque locus Scripturæ sæpe multos sensus literales reci-
 piat: sed tamen ea, quam primo loco tradidimus de virginitate Mariæ, omnino
 præponenda est, cum sit Doctorum, parumque communis.

Nonnullæ observationes literales circa testimonium
 præcedens.

SECTIO VIII.

CUM ostensum sit Psalmo 71. citato haberi sermonem ad literam de ad-
 ventu Regis Messie, eiusque purissimo ortu ex Virgine absque vilo
 integritatis eius præiudicio, quem postea consecuta est ea imperij amplitu-
 do, quam Regius Ppheta graüissimis verbis describit: nunc aliqua ex eo

Psalmo ad id ipsum magis illustrandum doctrinae causa eruemus. Sit igitur prima observatio circa illam clausulam, qua Psalm. concluditur: *Complata sunt*, seu *defecerunt orationes Davidis filij Jesse*: nam iuxta eam sententiam, qui non facit cum Psalm. postremum eorum, quos David conscripsit, illa traditur à plerisque ratio, cur David ita Psalm. illum concludendum putauerit, quòd scilicet, cum omnia eius vota, desideria, ac preces eo spectarent, ut Rex Messias adveniret, florentissimumque toto orbe imperium còstitueret, idque ipse eo psalmo magnificis verbis postulasset, iure optimo dicere potuit in eo psalmo omnia sua vota, precè que compleri, quasi diceret. Hæc est meorum omnium votorum summa: hæc una petitione omnes meæ preces, desideria que continentur, nihil habeo amplius quod exoptem, nihil, quod à Deo præcipue postulem: Itaque hoc vno psalmo complentur, & deficiunt, hoc est, finiuntur omnes orationes Davidis. Id verò nò tantum David, sed reliqui omnes Prophetæ, ac iusti dicere potuerunt, cum vnius Messias aduentu bona omnia, quæ desiderari, postulari que poterant, continerentur: sic nimirum sponsa Ecclesiæ nomine sua omnia desideria in Canticis canticorum complevit. Etenim dragma illud illis sponsa verbis concluditur: *Fuge dilecte mi*, & assimilare caprea, hinnuloque ceruorum super montes aromatum: quibus verbis aduentum Messias postulat: illud namque, *Fuge*, non significat, ut ab sponsa recedat, sed potius, ut ad illam veniat illa celeritate, qua fugientes currere solent, ut sit sensus: *Fuge ad me dilecte mi summa velocitate*, & in isto aduentu tuo assimilate capreae, hinnuloque ceruorum: hæc enim animalia summam habent in currendo celeritatem. Porro aduerte sponsam primis etiam illius Cantici verbis aduentum sponsi postulasse, cum dixit: *Osculetur me osculo oris sui*, hoc est, non iam me per Prophetas visitet, & per ora Prophetarum loquatur: sed suo ipsius ore loquatur mihi: eodemque me suavissimè exosculetur. Vnde iam cernis sponsam & primis, & postremis verbis eius cantici aduentum sponsi petiisse, ut indicaret suorum omnium desideriorum & principium, & finem hoc vno beneficio contineri. Mitto ea sacrarum literarum testimonia, in quibus Messias desiderium, & expectatio nuncupatur, de quibus iam saepe alias diximus.

Secunda observatio sit circa prima illa verba: *Deus iudicium tuum Regi da, & iustitiam tuam filio Regis*: quibus postulat regius vates, ut mittat Deus iam tandem filium suum factum hominem, ei que det iudicandi potestatem: sic enim sperat fore, ut mitius sit iudicium, & multo magis, quam antea clementia, & misericordia temperatum, quasi dicat: Nimis te Domine iustum, severumque exactorem nostrorum scelerum exhibes: mitte igitur filium tuum Regem Messiam, ei que sceptrum tuum, & iudicandi potestatem committe: ipse namque per assumptam humanitatem multò maiora dabit pietatis, clementiæ que argumenta, eiusque iudicia magis ad misericordiam, quam ad iustitiam spectabunt. Quòd pertinet Paraphrasis Chald. *Deus*, inquit, *itineris rigoris tui, vel sententiam iudiciorum tuorum Regi Messias da*. Nec verò hic intelligas Verbum in assumpta humanitate clementiorem habuisse naturam, quàm ante eius assumptionem, sed illud duratiorat multò maiora, & illustriora clementiæ, & misericordiæ documenta præbuisse, quæ quoniam Regius Propheta prævidebat, idcirco eam ob causam præter alias Messias aduentum optabat dicens: *Deus iudicium tuum Regi da, & iustitiam tuam filio Regis*. Eundem sensum, habet illud Psalmi octogeshimi quinti: *Respice in me, & miserere mei: da imperium tuum puero tuo, & saluum fac filium ancillæ tuæ*. Quamvis enim plerique ita loquuntur, ut David se ipsum pueram Domini, id est, seruum Domini appellet, postuletque à Deo, ut impe-

Messias ad-
uentus, sum-
ma votorum
Davidis.

Cant. 8. 14.
Sponsa desi-
deris de
Christi ad-
uentu.

Cant. 1. 1.

Cur David
postulet à
Deo, ut det
filio iudicandi
potestatem.
Paraph. Chal.

Psal. 85. 16.

vt imperium suum confirmet, detque sibi inuictam fortitudinem ad victoriam de hostibus suis reportandam: alij verò ea verba Christo attribuunt, qui dari sibi iudicandi potestatem in extremo iudicio à Patre postulet, & se dicat filium ancillæ Domini, id est, Virginis, quæ dixit Luca 1. *Ecce ancilla Domini*: minimè tamen dubium esse debet, quin etiam cum sensum recipiant, vt Regius Propheta petat Messia aduentum, optetque, vt Pater sceptrum suum, & iudiciariam potestatem puero suo, id est, Regi Messia tradat: tunc enim se omni ex parte misericordiæ diuinæ compositum futurum, seruandumque confidit.

Et quidem facile, blandum plenumque clementiæ imperium Messia futurum non obscure prædixit Esaias cap. 11. cum dixit: *Egredietur virga de radice Iesse*, & *flor de radice eius ascendet*, quo loco Hebræi, vt auctor est D. Hieronymus, & virgæ, & floris nomine Messiam significari putant, atque in virga regnantis potentiam, in flore pulchritudinem demonstrari: iuxta quam interpretationem in florente virga facilis, & blanda imperandi ratio exprimitur, quæ & pulchritudinem, & suauitatem, mansuetudinemque continet. Quid enim pulchrius, & suauius, quàm florente virga percussis, qui percussus, simul floribus ex virga decidentibus aspergitur, quod est in ipsa punitione plurimis, & maximis amoris argumentis, & beneficiis cumulari, quos sanè flores non ita legimus in virga Dei ante incarnationem mundum administrantis. Verum enim verò Hieremias testatur cap. 1. se *virgam* vidisse *vigilantem*, seu vt Septuaginta transtulerunt *baculum nucem*, & Theodotio *virgam amygdalinam*: siue autem virgam vigilantem, siue baculum nucem, siue virgam legamus amygdalinam, semper diuinæ iustitiæ seueritas ante incarnationem indicatur, quæ videlicet super peccata hominū vigilabat, vt acerrimè puniret, & instar nucis, siue amygdali amarissimo cortice, & osse durissimo cingebatur: cum tamen Messia virga florens dicatur ad mansuetudinem, & facilitatem eius imperij declarandum: id quod hoc eodem Psalmo magis explicauit Regius Propheta, cum subiunxit: *Descendet sicut pluuia in vellus*. Etenim præter communem illam expositionem, quam de virginitate Mariæ tradidimus, significatur etiam Messia Regis in primo suo aduentu mansuetudo, & humilitas, quippe qui sine strepitu, sine fastu, sine regio apparatu, summo cum silentio, & placiditate sicut pluuia in mollissimum lanæ vellus descendit, quod videtur interpretatus fuisse Esaias, cum de eadem mansuetudine disserens, ac de facili, & misericordiæ plenissimo eius imperio dixit cap. 42. *Ecce seruus meus suscipiam eum: electus meus, complacuit sibi in illo anima mea: dedi spiritum meum super eum, iudicium gentibus præferet. Non clamabit nec accipiet personam, nec audietur vox eius foris. Calamum quassatum non conteret, & linum fumigans non extinguet*. Verè enim sicut pluuia in vellus descendit, cuius tanta erat mansuetudo, vt etiam in iudicando non clamoribus ageret, sed ita quietè, pacatè, blandèque, ac sine vlllo strepitu iudicaret, vt vox eius foris non audiretur: ad eandemque mansuetudinem spectat, quod sequitur: *Calamum quassatum non conteret, & linum fumigans non extinguet*: que videntur esse proterbia è vulgo petita ad notandam alicuius mansuetudinem, & procliuem ad benefaciendum naturam, qui nemini scilicet noceat, neminem ad ruinam impellat: calamum quassatum non studeat conterere, sed potius coagmentare: linum fumigans non extinguat, sed potius magis exsuscitet.

Quantum verò mansuetudo ista Messia momentum habuerit ad subditorum amorem conciliandum, omnesque ad suum cultum, & venerationem facile pertrahendos, explicatur consequentibus verbis: postquam enim dictum fuerat: *Descendet sicut pluuia in vellus*: ne quis putaret Regem Messiam propter natura

III.

Esai. 11. 1.
D. Hieron.Messia impe-
rium clemen-
tiæ plenum.Hierem. 1.
Septuag.
Theodot.Seueritas iu-
stitiæ diuinæ
ante incar-
nationem.Messia in
primo ad-
uentu man-
suetudo.

Esai. 42. 2.

III.

*Messiam an-
spetado ad
subliorum
amorem con-
ciliandū qui
tunc uenient
habuerit.*

facilitatem, & mansuetudinem contemptui fore, nec posse sibi mundi Reges
subiicere, & imperium toto orbe constituere, statim subiungitur: Dominabitur
a mari usque ad mare, & à flumine usque ad terminos orbis terrarum. Coram illo precipient
Æthiopes & inimici eius terram lingent: Reges Tharsis, & insula munera offerent, Reges
Arabum, & Sabba dona adducent: & adorabunt eum omnes Reges terra, omnes gentes
seruient ei. Et quidem metitò: nihil enim ad conciliandum amorem mansuetu-
dine, & naturæ facilitate potentius, potissimum uerò in iis, qui dignitate, &
præclaris in omni genere ornamentis reliquis antecellunt: imò ex hac mansue-
tudine, & beneficentia ostendit Rex Messias se naturalem esse Dei filium, qui
facilem, munificam Patris haberet naturam, quemadmodum dicitur in sequen-
tibus: nam pro eo, quod nos habemus: Ante solem permanet nomen eius: transferunt
alii ex Hebræo: Faciebue solis stitabitur nomē eius, id est, ut interpretatur Caietanus pa-
lā in toto orbe, (id enim significat: Faciebue solis) nomē Messie filiatione cognosce-
tur, hoc est, omnes intelligēt eum esse nat. Dei filiū, & hoc esse ei propriū nomen.

Caietan.

*V.
Virgo vellus*

Tertiò, & postremò oblerua Virginē sanctissimam appetari vellus facta allusio-
ne ad vellus Gedeonicum Iudic. 6. quod primo quāsem fuit repletum rore: tunc
uero Gedeon vellus expressit, atque ex rore inde expresso conchā impleuit. Sic eni-
m caelestem rorem, qui in Virginem descendit, hoc est, siue Christum, siue Dei
gratiam ex Virgine tanquam ex vellere exprimimus, & mentium nostrarum cō-
chas implemus: quod tunc fit, cum Virginem ad beneficia diuina imperatā ad-
uocata adhibemus. Idcirco enim cum ipsa plena iam esset gratia adhuc in eam
Spiritus sanctus superuenit, ut quod super plenitudine acciperet, in nos redida-
ret, & cum plena esset sibi, adhuc superplena fieret nobis. Id quod eleganter ex-
pendit D. Bern. ferm. in Nat. Mariæ: Plena, inquit, est gratia, & gratiam adhuc inuenit:

D. Bernard.

digna prorsus inuenire, quod querit, cui propria non sufficit plenitudo, nec suo potest esse contenta
beneficio: petit superfluentiam ad salutem uniuersitatis. Spiritus, inquit, sanctus superueniet in
te, & pretiosum illud balsamum tanta tibi copia, tantāque plenitudine infuset, & ut copiosissime
effluat circūquaque: intuerē o homo consilium Dei: caelesti rore aream rigaturus totū vellus prius
infundit: redempturus humanum genus pretiū uniuersum contulit in Mariā. alius ergo intueni-
ni, quanto deuotionis affectu à nobis eam uoluerit honorari, qui totius beneficij plenitudinem po-
tuit in Mariā, ut si quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis ab ea nouerimas, redunda-
te, quæ ascendit deliciis affluens, hortus planè deliciarum, quam non modo afflauerit ueniens,
sed & persflauerit superueniens. Noster ille diuinus, ut undique fluant, & effluant aromata
eius charismata scilicet gratiarum.

*Quod in no-
bu est spei, &
gratiæ edum-
dat ex Mariā*

Quartum testimonium ducitur ex illis uerbis Psal. 109.

Ex utero ante Luciferum genui te.

SECTIO. IX.

*I.
Iustin. Mart.
Psal. 109
Ad iterā in-
telligendum
de Christ. as-
serunt Patres
contra He-
bræos.*

Supponendum est in primis hunc Psalm. 109. ad litteram accipientem esse de
Messia, id quod Iudæi inficiari contendunt: etenim ut auctor est Iustin. Phi-
losoph. & Mart. in dialog. cum Tryphone aduersus Iudæos, plerique Hebræo-
rum eum de Rege Ezechia interpretabantur: Illud, inquit, Davidicum: Dixit Do-
minus Domino meo: Sede à dextris meis, donec peragam inimicos tuos scabellum pedum tuorum:
de Ezechia Doctores vestri ausi sunt interpretari, quasi uerò imperatum ei sit, ut ad
dexteram templi sederet, cum ad eum misit Rex Assyriorum cum minis, eique denuncia-
tūm est ab Esaiā, ne illum timeret: unde Angelus Domini interfecit in castris Assyriorum
ad centum